

13/2008. (V. 20.) KvVM rendelet
a Rudabányai őshominida-lelőhely természetvédelmi terület
természetvédelmi kezelési tervéről

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 85. § *b*) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a környezetvédelmi és vízügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 165/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § *b*) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. § Az Országos Természetvédelmi Hivatal elnökének 16/1977. OTvH számú határozatával védetté nyilvánított, valamint a Rudabányai őshominida-lelőhely természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 69/2007. (X. 18.) KvVM rendelettel fenntartott védettségű Rudabányai őshominida-lelőhely természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervét a *melléklet* szerint állapítom meg.

2. § Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Melléklet a 13/2008. (V. 20.) KvVM rendelethez

A Rudabányai őshominida-lelőhely természetvédelmi terület
természetvédelmi kezelési terve

1. Természetvédelmi célkitűzések

- A területen található ősmaradvány-lelőhelyeknek a káros természeti hatásoktól és emberi tevékenységektől való védelme.
- Az ősmaradvány-lelőhelyek tudományos kutatásához szükséges feltételek biztosítása.
- Az ősmaradvány-lelőhelyek nagyközönség számára történő bemutatása.

2. Természetvédelmi stratégiák

- Gazdálkodási célzatú tevékenységek mellőzése a területen. A csak részterületeket érintő - külön tervben kidolgozandó - rekultivációs munkák lehetőségének biztosítása. A terület kivett („ásatási terület”) művelési ágának megtartása.
- A lelőhelyeket körülvevő területen a folyamatos növényborítottság biztosítása, a pionír jellegű őshonos lombos fafajok térfoglalásának segítése, az idegenhonos fafajok (elsősorban az akác) fokozatos visszaszorítása.
- A lelőhelyeken a földtani és őslénytani értékek védelme érdekében a fásszárú növényzet teljes körű visszaszorítása.
- A felhagyott külszíni művelésű vasércbányához kötődő táji és kultúrtörténeti értékek megőrzésének biztosítása a rekultivációs tervekben.
- A természetvédelmi célok érdekében szükséges minimális infrastruktúra kialakítása és fenntartása.

- Az ősmaradvány-lelőhelyeken a természetvédelmi kezelővel egyeztetett módon történő kutatási tevékenység lehetőségének biztosítása.

- A terület látogathatóságának biztosítása, igény esetén speciális képzések, egyetemi oktatási gyakorlatok stb. megvalósításával. A nagyközönség érdeklődését kielégítő, valamint a turisztikai hasznosítást és bemutatást szolgáló bemutatóhelyek és tanösvény kialakítása.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Azokkal az intézetekkel [Magyar Állami Földtani Intézet (Budapest), Magyar Természettudományi Múzeum (Budapest), Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bányászattörténeti Múzeum (Rudabánya)] és önkormányzatokkal (Felsőtelekes, Rudabánya), amelyek a területtel kapcsolatos természetvédelmi kezelési feladatokba bevonhatók, együttműködést kell kialakítani a természetvédelmi kezelőnek. A területtel kapcsolatos tervekről meghatározott időközönként egyeztetést kell tartani az együttműködés résztvevőinek. Az egyeztetések során meghatározott tevékenységeket az éves feladattervben meg kell jeleníteni.

A természetvédelmi kezelési terv az őslénytani feltárások közül a védett természeti területre eső, a feltárások sorszámozása szerint azonosított alábbi ősmaradvány-lelőhelyekre vonatkozóan tartalmaz előírásokat.

3.1.1. Földtani, felszínalaktani természeti értékek, barlangok védelme

- A terület védelméről, rendszeres ellenőrzéséről folyamatosan gondoskodni kell.

Az I. számú ősmaradvány-lelőhelyre vonatkozó előírások

- A lejtős tömegmozgások (iszapfolyás, csuszamlás és suvadás) megszüntetésére, mérséklésére tervet kell készíteni, és gondoskodni kell az ehhez szükséges előzetes vizsgálatok elvégzéséről.

- A lejtős tömegmozgásokat kiváltó okok megszüntetését követően egy oldalt nyitott, fedett építmény létesítésével kell megőrizni a lelőhelyet.

A II. számú ősmaradvány-lelőhelyre vonatkozó előírások

- A megrongálódott védőcsarnokot helyre kell állítani, hogy a lelőhelyre csapadékvíz és egyéb ráfolyó víz ne juthasson.

- A lelőhely fölötti domboldalról lefutó és beszivárgó víz elvezetését a már meglévő árok nyomvonalán kialakított új övárók-rendszerrel kell megoldani a víznek a bányagödör e célra kijelölt mélyebb területére történő elvezetése érdekében. A lelőhelyet védő csarnok leendő új tetejéről lefolyó víz elvezetését e rendszerhez kapcsolódva kell megoldani.

A VII. számú ősmaradvány-lelőhelyre vonatkozó előírások

- A feltárt terület fölé egy olyan, oldalt nyitott tetőt kell emelni, amely biztosítja, hogy a csapadék, valamint a leszivárgó víz ne érje a sziklafelületet.

3.1.2. Élőhelyek kezelése, fenntartása

- Az arra alkalmas helyeken pionír jellegű őshonos fa- és cserjefajokat (rezgőnyár, mezei juhar, mogyoró, vadvörte stb.) csemete, illetve mag útján kell telepíteni, az erdőfoltok fokozatos - állandó növényborítottságot biztosító - átalakítása érdekében.

3.1.3. Táj- és kultúrtörténeti értékek

- A területen esedékes fejlesztések során a bányaudvarokra és bányatavakra való kilátást - különösen a II. számú lelőhely csarnoka mellől - továbbra is biztosítani kell.

3.1.4. Látogatás

- A területet átmenő forgalom nem érintheti, a parkoló mögötti elzárt területre a látogatók nem hajthatnak be.
- A területet látogatása során a parkolótól induló gyalogösvényről tilos letérni.
- A területen kerékpárral, motoros és egyéb járművel tilos közlekedni.

3.1.5. Oktatás, bemutatás

- Az ősmaradvány-lelőhelyek turisztikai és ismeretterjesztési célú bemutatását biztosítani kell.
- A bemutatás kulturált körülményeinek biztosítása érdekében a gépkocsiparkolót fel kell újítani.
- Földtani tanösvényt kell kialakítani a terület bányászati, földtani, ásványtani, tájképi stb. látnivalóinak bemutatásával.
- A területen a látogatás irányítása érdekében gyalogösvényt kell kialakítani. Az építményekkel és járófelülettel nem fedett lelőhelyeken kívüli területeket parkosítani kell.
- A bemutatóhely és a tanösvény működtetése mellett igény szerint szervezett szakvezetést, információt kell biztosítani a látogatók számára.

3.1.6. Kutatás, vizsgálatok

- Rendszerezni kell valamennyi, a természetvédelmi kezeléssel, a terület állapotának folyamatos nyomon követésével kapcsolatos, valamint a terület rendszeres ellenőrzése során keletkező archív és új adatot (paleontológiai, természetföldrajzi, tájtörténeti, biotikai adatok, antropogén hatások, fényképek, térképek stb.).
- A területen található őslénytani lelőhelyeken csak megfelelő felkészültségű, tudományos igényességű referenciamunkákkal rendelkező szakemberek - részletes kutatási terv összeállítása és a szükséges engedélyek beszerzése után - végezhetnek kutatási tevékenységet.

3.1.7. Terület- és földhasználat

- A területen csak az őslénytani lelőhelyek hatékony védelme és a bemutatás-oktatás-kutatás feladatainak ellátása érdekében szükséges építmények, illetve közművek helyezhetők el.
- A területen sem ipari, sem bányászati tevékenység nem indítható.
- Rekultivációs tevékenység csak külön e célra készített, és a természetvédelmi hatóság, illetve a természetvédelmi kezelő által is véleményezett rekultivációs terv alapján végezhető. Az I., II. és VII. számú őslénytani lelőhelyek megőrzésének, illetve a terület egyéb műtárgyainak, építményeinek védelmét a rekultiváció közben biztosítani kell.
- A kommunális hulladékot és a bányaművelés után visszamaradt roncsokat (beton-, téglá- és fémépítmények stb.) el kell bontani és el kell szállítani a területről.
- Az őslénytani lelőhelyek védelme érdekében a területen vadászati-vadgazdálkodási létesítményt elhelyezni tilos.
- A jelenleg ligetes facsoportok üzemtervezett erdőként való esetleges felvételét követően az erdőkezelést - az erdőkre vonatkozó általános jogszabályok betartásával - az őslénytani lelőhelyek megőrzésének és a kutatásnak, bemutatásnak alá kell rendelni.
- Az őslénytani lelőhelyeket védő meglévő övárorendszer fel kell újítani, folyamatosan karban kell tartani, és vizsgálatokat kell végezni esetleges újabb vízterelő művek építésének szükségességéről.

3.1.8. Természetvédelmi infrastruktúra

- Építmények elhelyezése az őslénytani lelőhelyek maximális védelmével és kíméletével, a természetvédelmi, tudományos és egyéb szempontokat egyaránt mérlegelő építési tervdokumentációk birtokában, érvényes építésügyi hatósági engedéllyel lehetséges. A felmerülő igények alapján az alábbi építmények létesíthetők, illetve tartandók fenn: parkoló, védőcsarnok a II. számú lelőhely felett, védőtető az I. és VII. számú lelőhely felett, vízvezető övások-rendszer, járdák, ösvények, korlátok, pihenőpadok, hatósági tájékoztató-, információs és egyéb táblák, hulladékgyűjtők. A nevezett létesítmények építése során a környezetbe harmonikusan illeszkedő építészeti megoldásokat, illetve a természetes építőanyagokkal (pl. terméskő, cserép, tégl, fa) fedett felületeket kell előnyben részesíteni. A létesítményekhez vezető közműveket - ahol őslénytani lelőhelyet e megoldás nem veszélyeztet - a felszín alatt kell elhelyezni.

- A II. számú lelőhely fölé emelt, többször is megrongált, statikai szempontból rossz állapotú csarnok tetejét (a teljes körű felújítás során vagy az elbontást követő újjáépítéskor) olyan anyaggal kell befedni, amely biztosítja a lelőhely védelmét az időjárási elemektől, illetve megfelel az előző bekezdésben szereplő tájvédelmi szempontoknak.